

Analys ANDT-strategi utifrån alkohol, narkotika och dopning

Riksdagen har antagit en ANDT-strategi som kommer att gälla under några år. Vad står det egentligen i den och vad tycker IOGT-NTO? Nedan följer de mål som berör alkohol-, narkotika-, och dopningsområdet. Vid vissa ställen finns IOGT-NTO:s kommentar till målen.

Ett gemensamt övergripande mål för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken

De alkohol- och narkotikapolitiska målen, de övergripande målen för tobakspolitiken och för dopningspolitiken slås samman till ett gemensamt övergripande mål. Detta mål är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk.

Målet innebär en nolltolerans mot narkotika och dopning, att minska allt tobaksbruk och förhindra att minderåriga börjar använda tobak, att förhindra all skadlig alkoholkonsumtion bl.a. genom att minska konsumtionen och skadliga dryckesvanor .

IOGT-NTO kommenterar: Det är en klar besvikelse att riksdagen inte antog ett mål där det klart framgår att det övergripande målet är minska alkoholkonsumtionen. De var tuffare i målbeskrivningen av tobak där de vill se ett minskat tobaksbruk.

Långsiktigt mål 1: Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska

Regeringens bedömning: Att begränsa tillgång och tillgänglighet till ANDT är den mest effektiva åtgärden för att minska ANDT-relaterade skadeverkningar och missbruk.

Prioriterat mål under strategiperioden: En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn

Regeringens bedömning: Det är av stor vikt att tillsynen av bestämmelserna om alkoholserving och folköls- och tobaksförsäljning fungerar väl och att en mer likvärdig tillämpning av reglerna för tillståndsgivning och tillsyn kommer till stånd.

Under strategiperioden bör länsstyrelsernas arbete ses över med utgångspunkt i hur arbetet kan effektiviseras och hur metoden med så kallade provköp ska kunna användas i tillsynsarbetet, konsekvenserna av de nya bestämmelserna i alkohol- respektive tobakslagen följas upp, arbetet med att stödja tillämpningen av effektiva metoder i tillsynsarbetet intensifieras, samarbetet utvecklas mellan myndigheter och näringsliv, arbetet fortgå med att stärka näringsens egenkontroll enligt alkohol- och tobakslagstiftningen.

Prioriterat mål under strategiperioden: En effektiv brottsbekämpning av illegal handel

Regeringens bedömning: Den illegala handeln med ANDT bidrar till ökad kriminalitet och försvårar samhällets möjlighet att minska nyrekrytering och missbruk. Den prioriterade satsningen mot all illegal handel med ANDT bör därför fortsätta. Under strategiperioden bör arbetet fokuseras på

narkotikahandlingen men även inriktas på dopningsområdet samt illegal alkohol- och tobaksverksamhet.

IOGT-NTO kommenterar: Här kan inte nog understrykas att den så kallade Kronobergsmodellen skyndsamt implementeras i sin helhet över hela landet. Det går inte bara att plocka ut väl valda delar. Genom den modellen minskar antalet langare samtidigt som nolltolerans för ungdomar tillämpas.

Det är bra att narkotikabekämpningen ges fortsatt hög prioritet. Däremot borde den illegala handeln och införseln av alkohol prioriteras betydligt högre av tull. Prioritet borde under minst två år även göras på mindre mängder av alkoholinförsel istället för som nu enbart organiserad och storskalig. Lärdomar av Kronobergsmodellen är att nolltolerans av alkohol och spridning av brottsbekämpning i anslutning till detta medialt har en avskräckande effekt hos illegala element. Om även tullen högprioriterade småskalig alkoholinförsel skulle det troligtvis innebära att införseln av illegal alkohol minskade dramatiskt. För detta ändamål behöver även åklagarna prioritera frågan.

Prioriterat mål under strategiperioden: En effektiv bekämpning av illegal försäljning via digitala medier

Regeringens bedömning: Den illegala försäljningen via digitala medier utgör ett nytt hot. Ungdomar är särskilt exponerade.

Under strategiperioden bör samverkan fördjupas när det gäller Internethandeln, klassificeringsprocessen av nya droger ha fortsatt hög prioritet, samverkan fördjupas mellan berörda myndigheter för att förbättra bevakning, underrättelsearbete och analys av den illegala försäljningen.

Prioriterat mål under strategiperioden: En fungerande lokal och regional samverkan och samordning mellan ANDT-förebyggande och brottsförebyggande arbete

Regeringens bedömning: Det finns en tydlig koppling mellan framför allt AND-missbruk och kriminalitet. Men det finns även en illegal handel med tobak. Det krävs därför samlade insatser på lokal nivå mellan det ANDT-förebyggande och det brottsförebyggande arbetet.

Under strategiperioden bör arbetsformer och metoder fortsatt utvecklas för förstärkt samverkan mellan det ANDT-förebyggande och det brottsförebyggande arbetet, en fungerande samverkan och samordning prioriteras på lokal och regional nivå mellan polis, skola, socialtjänst, och andra berörda aktörer, en fortsatt satsning görs för att få ett långsiktigt ANDT- och brottsförebyggande samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholm.

Långsiktigt mål 2: Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak

Regeringens bedömning: Skador bland barn orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak kan aldrig accepteras. Insatser för att skydda barn mot eget och andras skadliga bruk av alkohol och tobak eller missbruk av narkotika och dopningsmedel utgör grunden för det hälsofrämjande och förebyggande ANDT-arbetet.

Prioriterat mål under strategiperioden: Färre barn ska födas med skador orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak

Regeringens bedömning: Arbetet med att minska risken att ett barn föds med skador på grund av att modern under graviditeten använder alkohol, narkotika, dopningspreparat eller tobak bör fortsätta.

Under strategiperioden bör målsättningen vara att blivande föräldrar erbjuds information och vid behov rådgivning om ANDT:s skadeverkningar, föräldrar med ett risk- eller missbruk få ändamålsenligt stöd eller vård för att undvika att barnet skadas, vård och stöd förbättras till barn som föds med skador orsakade av ANDT och till deras föräldrar, kunskapen öka om hur många barn som föds med skador orsakade av ANDT och om deras utvecklingsprognos.

Prioriterat mål under strategiperioden: Barn i familjer med missbruk, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas ändamålsenligt stöd

Regeringens bedömning: Medvetenheten om att barn i familjer med missbruk, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning kan ha behov av särskilda stödåtgärder behöver öka i de verksamheter som möter barnen och deras föräldrar. Både personal som möter barnen och personal som möter föräldrar med denna problematik måste ha kunskap om sina skyldigheter och om de olika stödinsatser som finns.

Under strategiperioden bör tillämpningen av de nya bestämmelserna i hälso- och sjukvårds-lagen och patientsäkerhetslagen följas och rutiner för personalens ansvar och befogenheter finnas i samtliga landsting, det stöd som erbjuds barn som lever i familjer med missbruk, psy-kisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning utvecklas, samverkan på lokal nivå förbättras mellan de yrkesgrupper och verksamheter som möter barn som far illa eller riskerar att fara illa till följd av andra eller eget risk- eller missbruk, det på nationell nivå säkerställas att kommunernas förebyggande arbete kring barn i behov av särskilt stöd kontinuerligt kartläggs.

IOGT-NTO kommenterar: I detta sammanhang är det viktigt att peka ut vikten av att erbjuda alkoholfria miljöer och tillfällen helt fria från alkohol för dessa barn och vuxna omkring dem.

Prioriterat mål under strategiperioden: Ökad kunskap om marknadsföring av alkohol och tobak via digitala medier, samt marknadsföringens effekter på konsumtionen

Regeringens bedömning: Marknadsföring av alkohol och tobak sker i allt större utsträckning via nya tekniker, t.ex. via digitala medier. En sammanställning av forskning som gjorts visar att det finns ett samband mellan exponering och ungas konsumtion.

Under strategiperioden bör en kartläggning genomföras avseende omfattningen av alkohol- och tobaksmarknadsföring via digitala medier, en kunskapssammanställning av internationell forskning genomföras, metoder föreslås för löpande övervakning som kan användas av tillsynsmyndigheter för att snabbt kunna spåra och ingripa mot marknadsföring som strider mot gällande lagstiftning.

Långsiktigt mål 3: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska

Regeringens bedömning: Insatser för att förhindra att någon börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak bör få högre prioritet. Möjligheten att lyckas i det svåra arbetet att förändra beteenden och normer ökar om insatserna sker på flera olika områden och aktörer i samverkan. Föräldrar, skolan, fritidssektorn, socialtjänsten, polisen, idébarnorganisationer, näringslivet m.fl. – alla spelar viktiga roller i det förebyggande arbetet.

Prioriterat mål under strategiperioden: Minska nyrekrytering till narkotika- och dopningsmissbruk

Regeringens bedömning: Experimentera med narkotika och andra droger visar åter tendenser att öka bland unga och allt fler exponeras för droger av olika slag. Förstärkta insatser för att förhindra nyrekrytering bör därför ges hög prioritet.

Under strategiperioden bör samordnade insatser som syftar till tidig upptäckt förstärkas på lokal nivå, en fortsatt satsning görs på nätverket Krogar mot knark, metoder utvecklas för att bättre kunna följa utvecklingen för särskilt utsatta grupper och i vissa geografiska områden, metoder utvecklas för att bättre kunna följa utvecklingen och marknadsföringen av nya droger, metoder utvecklas för att öka kunskapen och stärka samordningen för att motverka dopningsmissbruket i samhället.

Prioriterat mål under strategiperioden: Ökad användning av befintliga verksamma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten och minska den skadliga alkoholkonsumtionen

Regeringens bedömning: Andelen alkoholkonsumenter bland elever i årskurs nio har sjunkit sedan 2004. Detsamma gäller för andelen som rapporterar intensivkonsumtion. Inom alkoholområdet finns i dag relativt stor samstämmighet om vilka insatser som har effekt på minderårigas alkoholkonsumtion eller på unga vuxnas skadliga alkoholkonsumtion.

Under strategiperioden bör en fortsatt satsning ske för att minska langningen, en fortsatt satsning ske för att ytterligare förbättra efterlevnaden av åldersgränser, satsningar görs för att minska kopplingen mellan idrott och alkohol, insatser genomförs för att öka kunskapen om vikten av en alkoholfri uppväxt.

IÖGT-NTO kommenterar: I målet hade vi önskat att det än mer underströks att det inte bara handlar om att skjuta upp alkoholdebuten. Det borde ligga i samhällets intresse att fler personer helt avstår konsumtion av alkohol. Detta gäller inte bara ungdomar och unga vuxna utan även vuxna. Därför borde insatser för att öka kunskapen om en alkoholfri uppväxt vidgas till vuxna. I arbetet med att skjuta upp alkoholdebuten är det viktigt att även erbjuda möjligheten till fler alkoholfria mötesplatser och arenor för ungdomar.

Prioriterat mål under strategiperioden: En hälsofrämjande skola

Regeringens bedömning: Skolframgång och skoltrivsel är viktiga skyddsfaktorer för barns och ungdomars hälsa. Genom en hälsofrämjande skolutveckling kan skolorna arbeta långsiktigt med ANDT-prevention.

Under strategiperioden bör grund- och gymnasieskolor få möjlighet att ta del av utbildningsinsatser för att stödja generell skolutveckling och utveckla undervisningen om alkohol, narkotika, dopning och tobak. Utbildningsinsatserna bör ta sin utgångspunkt i förebyggande åtgärder som bygger på forskning och beprövad erfarenhet.

Prioriterat mål under strategiperioden: Ett ökat deltagande av föräldrar, idéburna organisationer och näringsliv i det förebyggande arbetet

Regeringens bedömning: Det är viktigt att föräldrar liksom idéburna organisationer och näringsliv deltar och är engagerade i det förebyggande arbetet.

Under strategiperioden bör samarbete och samverkan fördjupas mellan statliga myndigheter, kommuner, landsting och idéburna organisationer och antalet gemensamma verksamheter öka, en fortsatt dialog föras mellan regeringen, myndigheter och idéburna organisationer, en dialog med näringslivet påbörjas med syfte att stimulera till fler företagariinitiativ och förbättrad egenkontroll av gällande lagstiftning och frivilligkoder.

IOGT-NTO kommenterar: För att ett ökat deltagande av dessa aktörer ska vara verkningsfulla är det viktigt att det erbjuds fler alkoholfria mötesplatser/ arenor och fler tillfällen som är alkoholfria. På så sätt kan mötesplatserna som behöver skapas vara normgivande.

Långsiktigt mål 4: Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska

Regeringens bedömning: Genom att tidigt upptäcka och ge stöd för att förändra skadliga och riskabla levnadsvanor kan samhället bidra till att förhindra att individer, familjer och andra närstående skadas, men också till en positiv ekonomisk, social och mer hälsoinriktad samhällsutveckling. Viktiga arenor för tidig upptäckt och rådgivning är hälso- och sjukvården, företagshälsovården, tandvården samt högskolor och universitet.

Prioriterat mål under strategiperioden: Hälso- och sjukvårdens arbete med att förebygga ANDT-relaterad ohälsa ska utvecklas

Regeringens bedömning: Trots att landstingen enligt hälso- och sjukvårdslagen har ett uttalat ansvar för att förebygga sjukdom har det förebyggande perspektivet fortfarande ingen självklar ställning inom hälso- och sjukvården.

Under strategiperioden bör hälso- och sjukvården integrera det sjukdomsförebyggande perspektivet i det löpande arbetet vilket ställer krav på åtgärder för att förebygga tobaksbruk och riskbruk av alkohol samt motverka missbruk av narkotika och dopningsmedel, Socialstyrelsens nationella riktlinjer för det förebyggande arbetet inom områdena tobak och alkohol spridas och tillämpas i hälso- och sjukvården.

IOGT-NTO kommenterar: Socialstyrelsens nationella riktlinjer för förebyggande arbete är förvisso oerhört viktigt, men i det sammanhanget är det av största vikt att resultaten och erfarenheterna från riskbruksprojektet vävs in och att alkoholfrågan blir prioriterad utifrån detta.

Prioriterat mål under strategiperioden: Minskat riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol bland studenter och bland unga vuxna med psykisk ohälsa

Regeringens bedömning: Unga vuxna (18–25 år) har den högsta alkoholkonsumtionen och närmare hälften av åldersgruppen studerar vid universitet och högskolor. Universitet och högskolor är därför en viktig arena för ANDT-insatser. Fortsatt nationellt stöd för kompetens- och metodutveckling är nödvändig för att säkerställa ett långsiktigt arbete inom framför allt studenthälsan.

Under strategiperioden bör en fortsatt satsning göras för att ge kompetensstöd till studenthälsomottagningar som erbjuder hälsovård till studenter, ett samordnat stöd utvecklas för kompetens- och metodutveckling av studenthälsans ANDT-förebyggande arbete, primärvården, psykiatrien samt studenthälsan i större utsträckning nå unga vuxna som har ett begynnande riskbruk.

IOGT-NTO kommenterar: Det är viktigt att dessa målgrupper nås av alkoholfria miljöer och tillfällen fria från alkohol då dessa kan fungera som motkraft till den alkoholnorm som oftast råder i dessa sammanhang. Det är i sammanhanget av största vikt att resultaten och erfarenheterna från riskbruksprojektet vävs in i Studenthälsans arbete och att alkoholfrågan blir prioriterad utifrån detta.

Prioriterat mål under strategiperioden: Förutsättningarna att i ett tidigt skede kunna uppmärksamma och åtgärda ANDT-problem i arbetslivet bör förbättras

Regeringens bedömning: Företagshälsovården och arbetsplatserna kan aktivt bidra till att risk- och missbruksproblem av olika slag upptäcks tidigt och att stödjande insatser kommer till stånd. Företagshälsovården och de fackliga organisationernas stödjande roll är central.

Under strategiperioden bör fler arbetsplatser anta och aktivt arbeta utifrån en ANDT-policy med riktlinjer för stöd och behandling för anställda med risk- och missbruksproblem och för en väl fungerande samverkan mellan arbetsgivare och fackliga företrädare, ett fortsatt nationellt kompetensstöd ges för att vidmakthålla den s.k. riskbruksmodellen, metoder för att tidigt upptäcka och förhindra alkohol- och narkotikaproblem ges ökad spridning, en dialog med berörda parter inledas för att identifiera arbetsplatsernas behov av stöd och utbildning i ANDT-frågor, forskning initieras om kopplingen mellan användning av ANDT och sjukfrånvaro och olyckor på arbetsplatserna.

IOGT-NTO kommenterar: Vikten av alkoholfria tillfällen i samband med arbetsliv bör uppmärksammas då det i målgruppen arbetsföra på arbetsplatser finns flera som befinner sig i ett riskbruksdrickande. Det är också viktigt att resultaten och erfarenheterna från riskbruksprojektet vävs in i företagshälsovården och att alkoholfrågan blir prioriterad utifrån detta.

Långsiktigt mål 5: Personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet

Regeringens bedömning: Ökad tillgång till målgruppsanpassade insatser, en långsiktig satsning för en likvärdig vård av god kvalitet över hela landet och en vård där individens behov står i centrum är nödvändig om målen för missbruks- och beroendevården ska uppnås med syfte att individen ska nå drogfrihet. Personer ska få en insats när motivationen finns och alla har rätt att bemötas med respekt.

IOGT-NTO kommenterar: Viktigt är också att ta hänsyn till de personer som finns runtomkring individen. Det kan gälla barn eller andra anhöriga. Deras behov kan också styra hur vård och stöd ska se ut.

Prioriterat mål under strategiperioden: Tillgång till kunskapsbaserade vård- och stödinsatser ska öka

Regeringens bedömning: Vård och behandling samt rehabiliteringsinsatser utgör grunden när det gäller att hjälpa personer med missbruksproblem. Befintlig kunskap måste omsättas i praktiken men även kunskapsutveckling och förstärkt brukarinflytande är viktiga förutsättningar för en missbruks- och beroendevård av hög kvalitet som är anpassad till olika behov.

Under strategiperioden bör en fortsatt satsning på kunskaps- och metodutveckling prioriteras samt kompetenskraven för personal inom missbruks- och beroendevården preciseras, ökad prioritet ges till att säkerställa att erbjuda vård till dem som har svårt att få sina vårdbehov tillgodosedda – det gäller t.ex. personer med samsjuklighet, stöd och vårdinsatser vidareutvecklas som är särskilt anpassade för kvinnor, former utvecklas för att tillvarata brukarnas erfarenheter.

Prioriterat mål under strategiperioden: En tydligare och mer ändamålsenlig ansvarsfördelning mellan huvudmännen för missbruks- och beroendevården ska uppnås

Regeringens bedömning: Huvudmännens ansvar bör tydliggöras och hälso- och sjukvårdens, socialtjänstens och andra aktörers insatser bör samordnas utifrån individens behov.

Under strategiperioden bör Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd för hälso- och sjukvård och socialtjänst länkas samman, en ökad samverkan mellan samtliga länkar i vårdkedjan komma till stånd.

IOGT-NTO kommenterar: Vi anser att det är kommunen som bör ha huvudansvar. Om det är landstingen är risken överhängande att beroendefrågorna mestadels ses som en medicinsk fråga. Socialtjänsten ser mer till helheten och situationen runt omkring individen.

Prioriterat mål under strategiperioden: Regionala och lokala skillnader i kvalitet, tillgänglighet och resultat ska minska

Regeringens bedömning: En väl fungerande tillsyn och tillgång till öppna jämförelser är viktiga verktyg för en likvärdig missbruks- och beroendevård i hela landet.

Under strategiperioden bör insatser för att få till stånd en väl fungerande tillsyn prioriteras, arbetet med att utveckla öppna jämförelser inom missbruks- och beroendevården slutföras för att främja kvalitetsutveckling och öka möjligheten till vård på lika villkor.

Långsiktigt mål 6: Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska

Regeringens bedömning: Skadligt bruk och missbruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak bidrar till en stor del av den förtida dödligheten och skador i Sverige. Unga är särskilt drabbade. Det står också för en oacceptabelt stor del av den totala sjukdomsburden och har stark koppling till kriminalitet och våld. Att minska antalet döda och skadade på grund av eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak är ett självklart långsiktigt mål för ANDT-politiken.

Prioriterat mål under strategiperioden: Antalet döda och skadade i trafiken på grund av alkohol och andra droger ska minska

Regeringens bedömning: Påverkade förare orsakar varje år ett stort antal trafikolyckor med döda och allvarligt skadade som följd. För att motverka rattfylleri krävs samsyn och samverkande insatser på flera områden.

Under strategiperioden bör strukturer för samverkan mellan polismyndighet, kommuner, beroendevård, länsstyrelsen och trafikmyndigheter fortsätta att utvecklas, användandet öka av alkoholå och liknande teknik som kan hindra påverkade förare från att köra, statistiken inom trafikområdet bli mer tillförlitlig och jämförbar över tid, kunskapen öka om rattfylleriets omfattning och om förarens användning av narkotika.

Prioriterat mål under strategiperioden: Antalet döda och skadade på grund av alkohol-, narkotika- och dopningsrelaterat våld ska minska

Regeringens bedömning: Det finns en tydlig koppling mellan påverkan av alkohol, narkotika, dopningsmedel och våldsbrott. Påverkan av alkohol, tillsammans med andra omständigheter, kan också leda till utsatthet för brott.

Under strategiperioden bör kunskapen om det alkohol-, narkotika- och dopningsrelaterade våldets omfattning och karaktär öka, kunskapsbaserade arbetsmetoder för att minska den alkohol-, narkotika- och dopningsrelaterade våldsbrottsligheten ges ökad spridning.

IOGT-NTO kommenterar: Här behöver polisens statistik vid brott uppmärksammas och deras så kallade RAR-system. I det systemet anges idag inte alkohol som en faktor vid våldsbrott, något som kan leda till att förebyggande insatser inte sätts in där det bäst behövs.

Det talas ofta om Ansvarsfull Alkoholservering, vilket är bra. Frågan är dock när nästa steg för att komma än mer tillrätta med alkoholrelaterat våld ska tas? I t ex Stockholm har polisen arbetat med ett antal andra moment som skulle kunna ta steget vidare för att minska våldet. I Göteborg har polisen betonat serveringstiderna på krogen.

Prioriterat mål under strategiperioden: Dödligheten bland ungdomar och unga vuxna på grund av alkoholförgiftningar och experimenterande med droger ska minska

Regeringens bedömning: Det finns behov av fördjupad kunskap och snabba analyser för att bättre kunna följa utvecklingen och vidta åtgärder för att minska ungas dödlighet på grund av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Särskild uppmärksamhet bör ges till insatser för att minska ungas dödlighet på grund av alkohol, narkotika och dopning.

Under strategiperioden bör kunskapen om bakomliggande orsaker till akuta dödsfall öka, rutiner för samverkan mellan akutvård och missbruks- och beroendevård förbättras.

Prioriterat mål under strategiperioden: Medvetenheten i hela befolkningen om ANDT-användningens effekter på hälsan bör öka

Regeringens bedömning: Insatser riktade till hela befolkningen är nödvändiga för att öka kunskapen om alkoholens, narkotikans, dopningens och tobakens effekter på hälsan, för att minska dessa ämnens skadeverkningar och för att upprätthålla stödet för befintlig lagstiftning.

Under strategiperioden bör nya forskningsresultat om alkoholens, narkotikans, dopningens och tobakens hälsoeffekter kommuniceras till befolkningen.

Långsiktigt mål 7: En folkhälsobaserad och restriktiv syn på ANDT inom EU och internationellt

Regeringens bedömning: Sverige är beroende av och påverkas i allt större utsträckning av omvärlden. Det är därför nödvändigt att aktivt driva ANDT-politiska frågor inom EU och internationellt. Sverige bör även verka för att de strategier och konventioner som Sverige stött eller undertecknat får genomslag i den nationella politiken. Det lång-siktiga målet är att bidra till en folkhälsobaserad och restriktiv syn på ANDT inom EU och internationellt.

Prioriterat mål under strategiperioden: Aktivt verka för att FN-konventionerna på narkotikaområdet efterlevs

Regeringens bedömning: Ett utvecklat internationellt samarbete är helt avgörande för en effektiv narkotikabekämpning. En särskild utredare har utsetts för att kartlägga Sveriges internationella engagemang och genomlysna det internationella narkotikasamarbetet.

Under strategiperioden bör utredningens förslag behandlas.

Prioriterat mål under strategiperioden: Aktivt verka för att EU:s och WHO:s strategier avseende alkohol och hälsa genomförs

Regeringens bedömning: Sverige har förbundit sig att bidra till arbetet för att minska alkoholrelaterade skador inom EU och internationellt.

Under strategiperioden bör Sverige särskilt medverka till genomförandet av EU:s strategi för att minska alkoholens skadeverkningar och den globala strategins mål och vägledande principer, inom ramen för WHO:s Europaregions arbete medverka till att ta fram en plan för hur den globala strategin ska genomföras.

IOGT-NTO kommenterar: Det handlar inte bara om att medverka till genomförandet av EU:s strategi. En kraftsamling behöver göras i att se till att nuvarande alkoholstrategi revideras till det bättre med inspiration från WHO:s globala alkoholstrategi.

Prioriterat mål under strategiperioden: En ökad samordning och prioritering av det nordiska samarbetet inom ANDT-området

Regeringens bedömning: Sveriges målsättning är att det nordiska samarbetet kring ANDT-frågor inom EU och internationellt bör bli mer mål- och resultatinkänt.

Under strategiperioden bör en kartläggning av pågående projekt och engagemang inom det nordiska samarbetet genomföras, ett flaggskeppsprojekt om unga, alkohol och narkotika genomföras inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen och Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande.

Organisation för att genomföra ANDT-strategin

Regeringens bedömning: En sektorsövergripande samordning behövs för att ANDT-strategins mål och inriktning ska kunna spridas till och vara vägledande för samtliga berörda aktörer på nationell,

regional och lokal nivå. Målsättningen är att arbetet på sikt integreras i berörda myndigheters ordinarie verksamhet. Den nuvarande ansvarsfördelningen mellan myndigheterna och nuvarande samordning inom ANDT-området kvarstår. En samlad uppföljning bör ske årligen och en utvärdering av ANDT-strategin genomförs.

IOGT-NTO kommenterar: Det finns både för- och nackdelar med en strategi som sträcker sig över fyra områden. Samordningen är en stark fördel. En stor risk är däremot att de fyra områdena likställs och att det ställs krav på likvärdiga resurser, trots att till exempel alkohol står för en oerhört stor andel av samhällets skador och problem. En klar framgång med strategin är att den så tydligt kopplas till utvärdering. Vi ser gärna att denna struktur som nu formas är långsiktig.

Det kan inte nog betonas vikten av att ideella sektorn finns med i arbetet när det gäller ANDT-strategin. Den finns nämnd på ett antal ställen, men det får inte bara bli fina ord. Ideella sektorn har örat mot marken, har ett brett nätverk och kan bidra med det engagemang som är nödvändigt för att förverkliga strategin.

För IOGT-NTO
Stockholm 110418

Peter Moilanen
Verksamhetschef
peter.moilanen@iogt.se